

SUZANA TODORVIĆ

IZRAZI ZA MEDČLOVEŠKE ODNOSE, OBČUTKE IN ČLOVEKOVE LASTNOSTI V NAREČNIH IDIOMIH SLOVENSKE ISTRE

COBISS: 1.01

Prispevek obravnava izbrane narečne izraze, s katerimi Istrani opisujejo medčloveške odnose, občutke in človekove lastnosti. Narečno izrazje je avtorica zapisala v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru, Tinjanu, Sečovljah, Strunjanu, Kopru, Izoli in Piranu. Analiza besedišča šavrinsko ali rižansko govorečih Istranov je pokazala, da je večina zbranih izrazov – ki spadajo v pomensko polje čustva in občutki – romanskega izvora, maloštevilni pa so domači, tj. slovanskega/slovenskega izvora.

Ključne besede: slovensko istrsko narečje, istrskobeneško narečje, prevzemanje in izvor besed, slovenska Istra

Terms for Interpersonal Relations, Sensations, and Personal Characteristics in Dialects of Slovenian Istria

This article explores selected dialect terms used by Istrians to describe interpersonal relations, sensations, and personal characteristics. The dialect terms presented were compiled by the author in Boršt, Dragonja, Krkavče, Nova Vas nad Dragonjo, Padna, Sveti Peter, Tinjan, Sečovlje, Strunjan, Koper, Izola, and Piran. Lexical analysis revealed that most of the terms compiled, all of which belong to the semantic field of feelings and sensations, are of Romance origin. Moreover, a few terms were found for which the population of the Koper and Piran countryside know only the local Slovenian dialect word.

Keywords: Slovenian Istrian dialect, Istro-Venetian dialect, lexical borrowing, origin of words, Slovenian Istria

1 UVOD

Narečno izrazje, prikazano v pričujočem prispevku, smo zbrali med raziskavami, ki so bile opravljene v slovenski Istri. Pri delu smo se oprli na dvojezično slovensko-italijansko vprašalnico, ki zajema okoli 1500 vprašanj oziroma pojmov in med drugimi vključuje tudi razdelek oz. pomensko polje čustva in občutki. Omenjeno pomensko polje obsega 74 vprašanj, ki se nanašajo na medčloveške odnose, občutke, človekove lastnosti ipd. Iz pridobljenega narečnega gradiva je avtorica izbrala 22 izrazov,¹ ki jih poznajo istrskoslovenski in istrskobeneški govorci. Njihov obstoj smo potrdili tudi v sosednjih, čakavskih govorih in pokazali prvi in zadnji vir izposoje. Obstoj leksemov in njihov izvor smo poiskali v ustreznih narečnih in etimoloških slovarjih.

Besedje romanskega izvora, ki je bilo zbrano v istrskobeneških raziskovalnih točkah, je v prispevku obravnavano kot avtohtono, tisto, zapisano v istrskosloven-

¹ Narečne izraze smo zapisali s slovensko fonetično pisavo (Kenda-Jež 2011).

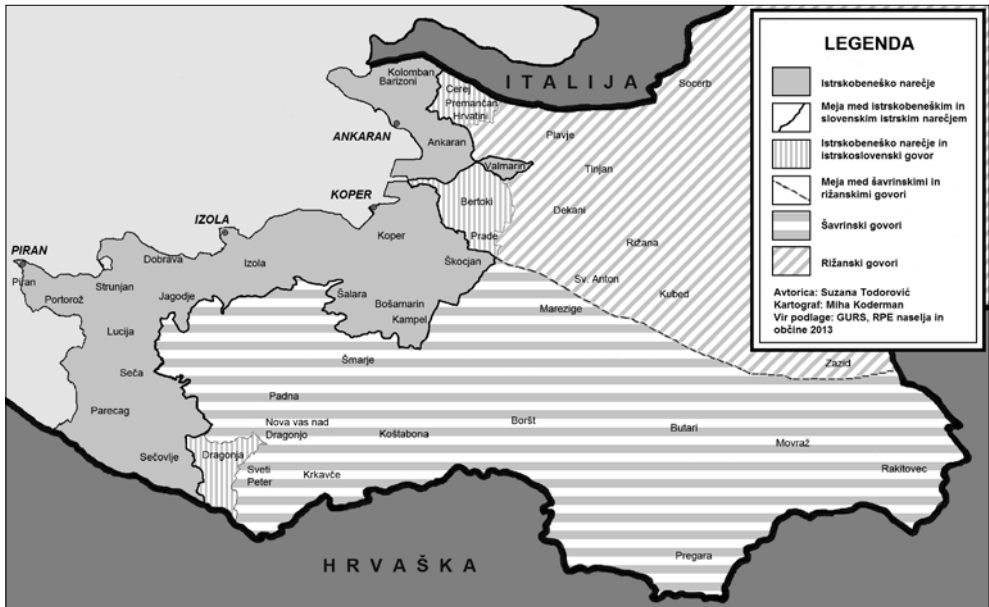
skih raziskovalnih točkah, pa z izjemo maloštevilnih besed slovanskega izvora kot prevzeto iz romanskih idiomov. Navajamo tudi odgovore, za katere informanti v vseh istrskoslovenskih raziskovalnih točkah poznajo le besede domačega (slovanškega/slovenskega) izvora.

Istrskoslovenske narečne izraze (šavrinske in rižanske) smo zbrali na koprskem in piranskem podeželju, in sicer v krajih Boršt, Dragonja, Krkavče, Nova vas nad Dragonjo, Padna, Sveti Peter in Tinjan, medtem ko smo istrskobeneške izraze zapisali v treh obalnih mestih slovenske Istre, v Kopru, Izoli in Piranu, ter v Sečovljah in Strunjanu. V istrskoslovenskih raziskovalnih točkah smo se z informanti pogovarjali v pogovorni slovenščini, v istrskobeneških pa v pogovorni italijanščini, saj nekateri informanti zelo slabo obvladajo slovenski jezik.

2 ISTRSKI NAREČJI

Narečne besede romanskega izvora v slovenskem istrskem narečju v prispevku prepoznavamo kot prevzete iz istrskobeneških govorov. Maloštevilni so izrazi, ki so bili prevzeti iz knjižne italijanščine. Istrskobeneško narečje je v slovenski Istri materni jezik avtohtono poseljenih Istranov romanskega izvora, ki živijo vzdolž obale in v neposrednem zaledju Kopra, Izole in Pirana. Do petdesetih let 20. stoletja, ko je prišlo do množičnega izseljevanja pripadnikov italijanske narodne skupnosti, je bila istrobeneščina splošni pogovarjalni jezik romanskih Istranov. Govor mesta Benetke je začel vplivati na vse istrske govore od 10. stoletja dalje, ko so začele Benetke navezovati gospodarske in prijateljske stike z istrskimi mesteci. V 13. stoletju, ko so si Benetke podredile tri obalna mesta slovenske Istre (Koper leta 1279, Izolo leta 1281 in Piran leta 1283), je postajal beneški jezikovni vpliv čedalje večji. Po letu 1420, ko je Serenissima (Beneška republika) prevzela oblast nad Istro, je istrobeneščina postala glavni jezik v Istri, v naslednjih stoletjih pa je nadomestila avtohtone istriotske govore in začela še odločneje prodirati na istrsko podeželje, med prebivalce slovanskega rodu. Če so slovensko govoreči domačini želeli kar koli postoriti v Kopru, Izoli, Piranu, Miljah ali Trstu, so se morali sporazumeti v romanskem narečju, ki so ga govorili v teh mestih. Šavrinke, ki so pogosto zahajale v mesta, da bi v domačih vaseh preživljale svoje družine, so v mestih prodajale mleko, jajca in zelenjavo ter za premožnejše meščanske družine prale in likale perilo. Domov so pogosto prinašale nove predmete in njihova romanska poimenovanja.

V slovenski Istri domačini ne govorijo enega istrskega narečja, temveč dve, in sicer slovensko istrsko narečje in istrskobeneško narečje. Prvo je materni jezik Istranov slovanskega rodu, ki živijo v zaledju štirih istrskih občin, drugo je materni jezik Istranov romanskega izvora, ki avtohtono bivajo vzdolž obalnega pasu slovenske Istre. Istrobeneščina je bila jezik prestiža in administracije, zato je besedišče tega narečja nenehno prodiralo v narečje slovenskega, pretežno podeželskega prebivalstva. V mestnem narečju – istrobeneščini – je, sodeč po raziskavah,

Karta 1: Zahodna meja slovenskega istrskega narečja (Todorović 2015a: 54)

ki smo jih opravili, le nekaj slovenizmov, na primer *k'luka* 'kljuka', *'pešterna* 'varuška', *'baba* 'opravljivka', *pa'tok* 'potok', *γ'raja* 'živa meja', *mata'vilš* 'motovilec' (prim. Todorović 2016: 13–14).

Danes je istrskobeneško narečje v slovenski Istri pogovarjalni jezik še redkih avtohtonih Istranov romanskega izvora, ki živijo v krajih Piran, Portorož, Lucija, Strunjan, Seča, Sečovlje, Parecag, Dragonja, Izola (Dobrava pri Izoli, Jagodje), Bošamarin, Kampel, Šalara, Koper, Škocjan, Bertoki (Prade), Valmarin (del naselja Spodnje Škofije), Ankaran, Barizoni, Kolomban, Cerej, Premančan in Hrvatinji (Todorović 2015a: 52–53). Posamezni istrskobeneški narečni govori imajo svoje glasoslovne in morfološke značilnosti, ki pa se zaradi stapljanja narečnih različkov postopoma izgubljajo.

Istrobeneščino je smotrno proučevati tudi v istrskoslovenskem jezikovnem okolju, saj v besedišču Slovencev, ki so romansko izrazje sprejemali, obstajajo izrazi romanskega izvora, ki so jih avtohtoni mestni prebivalci že opustili. Za zgled vzemimo narečni izraz *'zenso* 'soimenjak', ki ga poznajo povsod v slovenski Istri, na primer na Tinjanu in v Borštu *'zenso*, v Krkavčah *'zenso*, v Novi vasi nad Dragonjo, v Dragonji in Svetem Petru *'zenso*, v Padni *'zenso* (Todorović – Koštišál 2014: 61; Todorović 2015a: 95; 2015b: 67). Besedo poznajo tudi hrvaški čakavski govorci, na primer v Roveriji *žênso* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 341). Izraz je bil nedvomno sprejet iz nekega istrskobeneškega idioma. Najdemo ga v Rosamanijevem (istrsko)beneškem (VG 1002) in Boerijejevem benečanskem

slovarju (Boerio 810). Zanimivo pa je, da ga istrskobeneški govorci, s katerimi smo se pogovarjali v Kopru, Izoli, Piranu, Sečovljah in Strunjanu, ne poznajo. Le en informant iz Pirana pomni, da je besedo *ženšo* uporabljala njegova babica (prim. Todorović 2016: 92). Iz navedenega lahko sklepamo, da se je v istrskobeneškem jezikovnem okolju izraz v zadnjih desetletjih izgubil, kot izposojenka pa je še znana med slovenskimi in hrvaškimi istrskimi govorci.

Slovensko istrsko narečje je obogateno z istrskobeneškim besedjem in številnimi kalki. V letu 2014, ko smo proučevali strunjanski (istrskobeneški) narečni govor ter prepletanje istrskoslovenskega in šavrinskega besedja na Piranskem (prim. Todorović 2015a), nam je starejša domačinka povedala:

'Una 'volta 'duta l'Istrija par'lava ita'lan ... mi me ri'kordo ke mi 'nona še ya'veva de par'lar kua'l'koša kon kua'lke'duna e ke mi no do'vevo šen'tir, le par'lava un žlo'vem, ma le par'lava ku'el žlo'vem i'štri'jan, ke že tre pa'role in ita'lan e do in žlo'vem ... E mi šaj 'volte mi mi'tevo a 'ridi ... E a'loro le di'ževa: »'Vara, ke la ka'piši!«

V prevodu:

Nekoč se je povsod v Istri govorilo italijansko. Če je moja babica s kakšno sovaščanko želela govoriti in ni hotela, da bi jo razumela, sta govorili neke vrste slovenščino, istrsko slovenščino, v kateri so tri besede italijanske in dve slovenski. Velikokrat sem se začela smejati in sta mi rekli: »Poglej, saj naju je razumela!« (Todorović 2015a: 41).

3 ISTRSKI IZRAZI ZA MEDČLOVEŠKE ODNOSE, OBČUTKE IN ČLOVEKOVE LASTNOSTI TER NJIHOV IZVOR

3.1 sitnost, nadloga/fastidio

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *faš'tidijo*, Dragonja: *faš'tido*, Krkavče: *faš'tido*, Nova vas nad Dragonjo: *faš'tido*, Padna: *fäš'tido*, Sveti Peter: *faš'tido*, Tinjan: *fəš'tido*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *faš'tidjo*, Izola: *faš'tidjo*, Piran: *faš'tidjo*, Sečovlje: *faš'tidjo*, Strunjan: *faš'tidjo*

Izraz *faš'tido*, ki ga poznajo v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 120; Todorović 2015a: 149; 2015b: 123), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *faš'tidij* 'nadloga, sitnost' (Francetić 2015: 51). Sprejet je bil iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *faš'tidjo* (Todorović 2016: 170; 2015a: 149), prim. še istr. ben., beneč. in trž. it. *fastidio* (VG 361; Boerio 263; GDDT 226). Bošteranski izraz *faš'tidijo* lahko primerjamo s čak. (Funtana) *faš'tidjo* (Selman 2006: 29), kar ustreza knj. it. *fastidio* (ZING – CD-ROM). Zadnji vir besede je lat. *fastīdiu(m)* 'gnus' (REW 3217) iz *fāstus* 'ošabnost' in *taediū(m)* 'gnus, odpor' (REW 8522).

3.2 ljubosumje/gelosia

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *đelo'žija*, Dragonja: *đelo'žija*, Krkavče: *đilo'žijã*, Nova vas nad Dragonjo: *đilo'žija*, Padna: *đilo'žija*, Sveti Peter: *đilo'žija*, Tinjan: *đelo'žija*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *želo'žija*, Izola: *želo'žija*, Piran: *ğelo'žija*, Sečovlje: *želu'žija*, Strunjan: *želu'žija*

Leksem *đelo'žija*, zapisan v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 123; Todorović 2015a: 152; 2015b: 126), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *jeložija* 'ljubosumje' (Francetić 2015: 78), čak. (Roverija) *deložija* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 71). Prevzet je iz istr. ben. *gelosia* 'ljubosumje' (VG 428), prim. beneč. *gelosia* in *zelozia* (Boerio 302, 809), istr. ben. (Koper, Izola) *želo'žija*, (Piran) *ğelo'žija*, (Sečovlje, Strunjan) *želu'žija* 'ljubosumje' (Todorović 2016: 174; 2015a: 152) in knj. it. *gelosia* (ZING – CD-ROM), kar izhaja iz pridevnika *geloso* 'ljubosumen'. Beseda izhaja iz cerkvenega lat. izraza *zelōsu(m)* 'gorečnost, vnema', ki je pozna prilagoditev učenega izraza *zelōtes* in *zelōtypys* 'poln goreče ljubezni' (DELI – CD-ROM), ki izhaja iz istopomenskega gr. *zelus* 'vnema' (REW 9614).

3.3 razvada/vizio

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *'vicjo*, Dragonja: *'vicjo*, Krkavče: *'vicjo*, Nova vas nad Dragonjo: *'vicjo*, Padna: *'vicjo*, Sveti Peter: *'vicjo*, Tinjan: *'vicjo*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *'višjo*, Izola: *'višjo*, Piran: *'višjo*, Sečovlje: *'višjo*, Strunjan: *'višjo*

Narečni izraz *'vicjo*, ki ga uporabljajo v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru, Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 123; Todorović 2015a: 152; 2015b: 126) in ga lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun) *vícij* 'razvada' (Francetić 2015: 304), čak. *vícija* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 313), je najverjetneje izposojen iz istr. ben. *vizio* 'razvada' (VG 1232), prim. trž. it. in beneč. *vizio* (GDDT 789; Boerio 798) in knj. it. *vizio* 'razvada' (ZING – CD-ROM). V istrskobeneških točkah smo zabeležili (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *'višjo* (Todorović 2016: 174; 2015a: 152). Zadnji vir besede je lat. *vītiu(m)* 'telesna hiba', kasneje je beseda označevala napako na splošno (DELI – CD-ROM).

3.4 sramota/vergogna

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *vər'γoña*, Dragonja: *vər'γoña*, Krkavče: *ver'γoñã*, Nova vas nad Dragonjo: *vər'γoña*, Padna: *ver'γoña*, Sveti Peter: *s'ran*, *vər'γoña*, Tinjan: *sra'mota*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *ver'γoña*, Izola: *ver'γoña*, Piran: *ver'γoña*, Sečovlje: *ver'γoña*, Strunjan: *ver'γoña*

Besedo *ver'γoña*, ki jo poznajo v Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni in Svetem Petru (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović 2015a: 150; 2015b: 124), lahko povežemo s hrv. čak. *vergonja* 'sram, sramota' (Selman 2006: 74). Beseda ustreza istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *ver'γoña* 'sramota' (Todorović 2016: 171; 2015a: 150), prim. istr. ben., trž. it., beneč. in knj. it. *vergogna* 'sram, sramota' (VG 1213; Boerio 788; ZING – CD-ROM). Beseda izvira iz lat. *vĕrĕcūndia(m)* 'skromnost, spoštovanje, sram'.

3.5 trma/caparbietà, ostinatezza

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *fišac'jon*, Dragonja: *fišac'jon*, Krkavče: *fišac'jon*, Nova vas nad Dragonjo: *fišac'jon*, Padna: *fišac'jon*, Sveti Peter: *fišac'jon*, Tinjan: *tərma*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *fa de 'tešta 'šuwa* (3. os. ed.) 'dela po svoje', Izola: *fa de 'tešta 'šuwa* (3. os. ed.) ('dela po svoje', dobesedno 'dela iz svoje glave'), Piran: *fišas'jon*, *du'reša de ka'ratere* 'težek značaj', Sečovlje: *žę teš'tardo* (3. os. ed.) 'je trmast', Strunjan: *'ela žę teš'tarda* (3. os. ed.) 'ona je trmasta', *fa de 'tešta 'šuwa* 'dela po svoje'

Leksem *fišac'jon*, ki ga uporabljajo v Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni in Svetem Petru (Todorović – Koštiál 2014: 120; Todorović 2015a: 149; 2015b: 123), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *fišacjuon* (Francetić 2015: 54). Gre za izposojenko iz beneč. *fissazion* 'fiksna ideja' (Boerio 275), prim. trž. it. *fisazion* 'fiksacija, fiksna ideja' (GDDT 237), prim. istr. ben. *fi-ssassion* (VG 383), istr. ben. (Piran) *fišas'jon* 'trma' (Todorović 2016: 179) in knj. it. *fisazione* 'fiksna ideja' (ZING – CD-ROM). V istrskobeneških točkah slovenske Istre smo (razen v Piranu) zapisali predvsem opisne odgovore za vprašani pojem, na primer *fa de 'tešta 'šuwa* (3. os. ed.) 'dela po svoje' in *'ela žę teš'tarda* (3. os. ed.) 'ona je trmasta'. Izposojenka *fišac'jon* izhaja iz lat. *fixus* 'čvrst, nepremičen' (REW 3337), part. perf. od *figere* 'utrditi' (DELI – CD-ROM).

3.6 pogum/coraggio

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *ko'raja*, Dragonja: *ku'rajo*, Krkavče: *ko'rājo*, Nova vas nad Dragonjo: *ko'rajo*, Padna: *ko'rajo*, Sveti Peter: *ko'rajo*, Tinjan: *ko'rajo*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *ko'rajo*, Izola: *ko'rajo*, Piran: *ko'rajo*, Sečovlje: *ko'rajo*, Strunjan: *ko'rajo*

Besedo *ko'rajo*, ki smo jo zapisali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 124; Todorović 2015a: 153; 2015b: 126), lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun) *kuràjo* 'pogum' (Francetić 2015: 112), čak. (Roverija) *kuräj* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 135) in čak. (Funtana) *kuräj* (Selman 2006: 43). Prezveta je iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *ko'rajo* 'pogum' (Todorović 2016: 175; 2015a: 149), prim. istr. ben. *coraio* (Manzini – Rocchi 54), istr. ben., beneč. *coraggio* (VG 249; Boerio 196) in knj. it. *coraggio* (ZING – CD-ROM). Po REW (2217) je beseda tvorjenka iz lat. *cōr* 'srce', po DELI-ju pa izhaja prov. *coratge* 'srce' iz vulg. lat. besede *corāticu(m)*, izpeljane iz *cōr* (DELI – CD-ROM).

3.7 izgovor/scusa

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *š'kyžña*, Dragonja: *š'kyžña*, Krkavče: *š'kyžňã*, Nova vas nad Dragonjo: *š'kyžña*, Padna: *š'kyžña*, Sveti Peter: *š'kyžña*, Tinjan: *š'kuža*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *š'kuža*, Izola: *š'kuža*, Piran: *š'kuža*, Sečovlje: *š'kuža*, Strunjan: *š'kuža*

Leksem *š'kyžña* smo zabeležili v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni in Svetem Petru, na Tinjanu pa *š'kuža* (Todorović – Koštiál 2014: 122; Todorović 2015a: 151; 2015b: 125). Izraz *š'kuža*, ki ga lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun, Roverija) *škūža* 'izgovor' (Francetić 2015: 270; Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 272), je prevzet iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *š'kuža* 'izgovor' (Todorović 2016: 172; 2015a: 151), prim. istr. ben. *scufa* 'opravičilo, izgovor' (VG 991), beneč. *scusa* (Boerio 638) in trž. it. *scuša* 'opravičevanje, izgovor' (GDDT 606). Beseda izvira iz lat. glagola *excusāre* 'opravičiti' (DELI – CD-ROM).

3.8 jeza/rabbia

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *'rabja*, Dragonja: *'rabja*, Krkavče: *sã rab'jãn* (sed., 1. os. ed.) 'jezim se', Nova vas nad Dragonjo: *'rabja*, Padna: *'rabja*, Sveti Peter: *'rabja*, Tinjan: *'jeza*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *'rabja*, Izola: *'rabja*, *'bile*, Piran: *inane'meo*, *rabjo'zešo*, Sečovlje: *'rabja*, *'fota de 'rabja*, Strunjan: *'fota*

Izraz *'rabja*, ki ga poznajo v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni in Svetem Petru (Todorović – Koštiál 2014: 122; Todorović 2015a: 152; 2015b: 125), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *rãbija* (Francetić 2015: 223). Prevzet je iz istr. ben. (Koper, Izola, Sečovlje) *'rabja* (Todorović 2016: 173; Todorović 2015a: 152), prim. istr. ben., trž. it. in beneč. *rabia* 'jeza, veliko razočaranje' (VG 851; GDDT 505; Boerio 548), knj. it. *rabbia* 'sila, pobesnelost, besnenje' (ZING – CD-ROM). Beseda izvira iz lat. *rãbia(m)* 'jeza, bes' (REW 6980) iz klas. lat. *rãbie(m)* (DELI – CD-ROM).

3.9 hudobija/cattiveria

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *kati'verja*, Dragonja: *kati'verja*, Krkavče: *kaṭe'verjã*, Nova vas nad Dragonjo: *kati'verja*, Padna: *kãti'verja*, Sveti Peter: *kãti'verja*, Tinjan: *kaṭe'verja*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *kati'verja*, Izola: *kati'verja*, Piran: *kati'verja*, Sečovlje: *kati'verja*, Strunjan: *kati'verja*

Besedo *kati'verja*, ki smo jo zapisali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 123; Todorović 2015a: 152; 2015b: 125), lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun) *kativierija* 'hudobija, zloba' (Francetić 2015: 89), čak. (Roverija) *kativêrija* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 113), čak. (Funtana) *kativîerja* (Selman 2006: 39). Beseda ustreza istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *kati'verja* (Todorović 2016: 174; 2015a: 152), istr. ben., beneč. *cattiveria* 'hudobija, zloba' (VG 191; Boerio 149) in knj. it. *cattiveria* 'hudobija, hudobnost, zloba' (ZING – CD-ROM). Izpeljana je iz istr. ben. pridevnika *cativo* 'hudoben, zloben' (VG 190), ki izvira iz lat. *captivu(m)* 'ujet' (REW 1663; DELI – CD-ROM) iz *cãpere* 'vzeti' po vzoru lat. krščanske besedne zveze *captïvu(m) diãboli* 'hudičev zapornik' (DELI – CD-ROM).

3.10 spoštovanje/rispetto

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *riš'peto*, Dragonja: *riš'peto*, Krkavče: *riš'peto*, Nova vas nad Dragonjo: *riš'peto*, Padna: *riš'peto*, Sveti Peter: *riš'peto*, Tinjan: *reš'peto*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *s'tima*, *riš'peto*, Izola: *s'tima*, *riš'peto*, Piran: *reš'peto*, *riš'peto*, Sečovlje: *riš'peto*, Strunjan: *riš'peto*, *s'tima*

Izraz *riš'peto*, ki smo ga zapisali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 122; Todorović 2015a: 151; 2015b: 124), lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun, Roverija) *rišpêt* 'spoštovanje' (Francetić 2015: 234; Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 235). Beseda ustreza istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *riš'peto* (Todorović 2016: 172; 2015a: 151), istr. ben., trž. it., beneč. *rispetto* 'spoštovanje' (VG 886; GDDT 528; Boerio 577) in knj. it. *rispetto* (ZING – CD-ROM). Beseda izhaja iz lat. *rêspêctus* 'obzirnost, obzir' (REW 7245) (DELI – CD-ROM), ki je part. perf. gl. *respeçtãre* 'ozirati se, gledati nazaj' (DELI – CD-ROM).

3.11 nagajanje/dispetto

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *diš'pete* (mn.), Dragonja: *diš'peto*, Krkavče: *diš'peto*, Nova vas nad Dragonjo: *diš'peto*, Padna: *diš'peto*, Sveti Peter: *diš'peto*, Tinjan: *deš'pet*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *diš'peto*, Izola: *diš'peto*, Piran: *diš'peto*, *des'peto*, Sečovlje: *diš'peto*, Strunjan: *diš'peto*

Besedo *diš'peto*, ki smo jo slišali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović 2015a: 150; 2015b: 124), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *dešpět* 'nagajanje' (Francetić 2015: 36), čak. (Roverija) *dišpět* (Francetić 2015: 234; Kalčić – Filipi – Milovan 2014 2014: 63), čak. (Funtana) *dišpět* (Selman 2006: 26). Izraz ustreza istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *diš'peto* (Todorović 2016: 171; 2015a: 150), beneč. *despeto* (Boerio 232), istr. ben., trž. it. *dispeto* (VG 319; GDDT 207–208) in knj. it. *dispetto* 'nagajanje' (ZING – CD-ROM). Zadnji vir besede je lat. *dēspēctus* 'prezir, zaničevanje' (REW 2598; DELI – CD-ROM), ki je part. perf. od gl. *despicere* 'gledati zviška' (DELI – CD-ROM).

3.12 prepír, zdraha/baruffa

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *ba'rufa*, Dragonja: *ba'rufa*, Krkavče: *ba'rufã*, Nova vas nad Dragonjo: *ba'rufa*, Padna: *ba'rufa*, Sveti Peter: *ba'rufa*, Tinjan: *ba'rufa*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *ba'rufa*, Izola: *ba'rufa*, Piran: *'radeyo*, *rade'yeo*, *ba'rufa*, *baru'fada*, Sečovlje: *ba'rufa*, Strunjan: *ba'rufa*

Izraz *ba'rufa*, ki smo ga zapisali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović 2015a: 150; 2015b: 123), lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun, Roverija) *barüfa* 'prepir' (Francetić 2015: 8; Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 29), čak. (Funtana) *barüfa* (Selman 2006: 17). Beseda ustreza istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *ba'rufa* (Todorović 2016: 171; 2015a: 150), istr. ben., trž. it. in beneč. *barufa* (VG 71; GDDT 58; Boerio 66) in knj. it. *baruffa* (ZING – CD-ROM). Beseda izhaja iz langob. **biroufan* 'prepirati se, tepsti se' (REW 1116; DELI – CD-ROM).

3.13 nevšečnost, neprijetnost/dispiacere

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *diš'pja'cer*, Dragonja: *diš'pja'cer*, Krkavče: *diš'pja'cer*, Nova vas nad Dragonjo: *diš'pja'cer*, Padna: *diš'pja'cer*, Sveti Peter: *diš'pja'cer*, Tinjan: *deš'pja'cer*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *diš'pjašer*, Izola: *diš'pjašer*, Piran: *diš'pjašer*, *deš'pjašer*, Sečovlje: *diš'pjašer*, Strunjan: *diš'pjašer*

Izraz *diš'pja'cer*, ki ga poznajo v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović

2015a: 151; 2015b: 124), ustreza trž. it. *dispiazer* (GDDT 208), prim. trž. it., istr. ben. *dispiafer*, *dispiaser* (GDDT 208; VG 3199), istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *diš'pjašer* (Todorović 2016: 171; 2015a: 151), knj. it. *dispiacere* 'neprijetnost, nevšečnost, tegoba' (ZING – CD-ROM). Beseda izhaja iz vulg. lat. *displacēre* 'ne biti všeč', sest. iz *dis-* 'ne' in *placēre* 'všeč biti' (DELI – CD-ROM).

3.14 *neumen, bedast/stupido*

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *š'tupido*, Dragonja: *š'tupido*, Krkavče: *š'tupido*, Nova vas nad Dragonjo: *š'tupido*, Padna: *š'tupido*, Tinjan: *š'empjast*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *š'tupido*, *inšemp'ja*, *ba'uko*, *banbe'ljon*, *'banbele*, *ba'kuko*, *'mona*, *'moneya*, *panpa'luyo*, *'šempjo*, *šemp'joldo*, *š'turlo*, *štur'loto*, *tan'buro*, Izola: *š'tupido*, *'tonko*, *ber'toldo*, *'šempjo*, *inšemp'ja*, *ba'uko*, *'neño*, *štro'fal*, *tana'na*, *bi'zene*, *ta'neko*, *don'don*, Piran: *š'tupido*, *šemp'jado*, *inšemp'jado*, *šemp'joldo*, *ba'joko*, Sečovlje: *š'tupido*, *ino'rante*, *inšemp'jado*, Strunjan: *š'tupido*, *ino'rante*, *inšemp'jado*, *šerve'loto*

Izraz *š'tupido*, ki je bil zapisan v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru (Todorović – Koštiál 2014: 124; Todorović 2015a: 153; 2015b: 126), lahko primerjamo s hrv. čak. (Roverija) *štüpidó* 'neumen, bedast' (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 279). Beseda ustreza istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *š'tupido* (Todorović 2016: 175; 2015a: 153), istr. ben. in trž. it. *stupido* 'neumen' (VG 114; GDDT 702) in knj. it. *stupido* (ZING – CD-ROM). Beseda izvira iz lat. *stupēre* 'zmesti, osupniti, začuditi' (DELI – CD-ROM).

Tinjanski izraz *š'empjast* (prim. ESSJ IV, 31) je hibridni izraz, ki je bil tvoren iz izposojenke iz istr. ben. (Koper, Izola) *'šempjo*, prim. istr. ben. *sempio* (VG 999) in knj. it. *scempio* 'neumen, bedast, prismuknjen' (ZING – CD-ROM).

3.15 *zadovoljen, vesel/contento*

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *kon'tent*, Dragonja: *kon'tent*, Krkavče: *kun'tent*, *va'sey*, Nova vas nad Dragonjo: *kon'tent*, Padna: *kon'tent*, Sveti Peter: *kon'tent*, Tinjan: *kon'tent*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *kon'tento*, Izola: *kon'tento*, Piran: *kon'tento*, Sečovlje: *kon'tento*, Strunjan: *kon'tento*

Leksem *kon'tent*, ki ga uporabljajo v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović 2015a: 150; 2015b: 124), lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun) *kontient* 'zadovoljen' (Francetić 2015: 99), čak. (Roverija) *kuntěnat* (Kalčić – Filipi – Milovan

2014: 135), čak. (Funtana) *kuntènat* (Selman 2006: 43). Izraz je prevzet iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *kon'tento* (Todorović 2016: 171; 2015a: 150), prim. istr. ben. *contento* (VG 244; Boerio 191; GDDT 171). Meyer-Lübke (REW 2128) izvaja besedo iz lat. *contētū(s)* 'zadovoljen', Cortelazzo in Zolli pa pravita, da je izraz *contētū(m)* part. perf. glagola *continēre* 'zadrževati znotraj meja' (DELI – CD-ROM).

3.16 jezen/arrabbiato

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *rab'jan*, Dragonja: *rab'jan*, Krkavče: *'rābjan*, Nova vas nad Dragonjo: *rab'jan*, Padna: *rāb'jan*, Sveti Peter: *rab'jan*, Tinjan: *'jezan*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *rab'ja*, Izola: *rab'ja*, Piran: *rab'jado*, Sečovlje: *rab'jado*, Strunjan: *rab'jado*

Izraz *rab'jan*, ki ga poznajo v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni in Svetem Petru (Todorović – Koštiál 2014: 122; Todorović 2015a: 151; 2015b: 125), lahko primerjamo s hrv. čak. (Roverija) *rabijân* 'jezen' (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 227), čak. (Boljun) *rabijâtan* (Francetić 2015: 223). Beseda je prevzeta iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *rab'ja*, *rab'jado* (Todorović 2016: 173; 2015a: 151), prim. istr. ben., trž. it., beneč. *rabia* 'jezen' (VG 851; GDDT 505; Boerio 548), knj. it. *arrabbiato* (ZING – CD-ROM).

Zadnji vir besede je lat. *rābia(m)* 'jeza, bes' (REW 6980) iz klas. lat. *rābie(m)*. Slovenski izraz je hibridna beseda, tvorjena iz romanske osnove *rabj-* in domače pripone *-an*.

3.17 neiskren/falso

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *laž'niū*, *sli'par*, Dragonja: *'fālš*, Krkavče: *'fālš*, *laž'niū*, Nova vas nad Dragonjo: *'fālš*, Padna: *'fālš*, Sveti Peter: *'fālš*, *lāž'niū*, Tinjan: *'falšo*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *'falšo*, Izola: *'falšo*, Piran: *'falšo*, *buž'jaro*, Sečovlje: *'falšo*, Strunjan: *'falšo*, *buž'jaro*

Besedo *'falš* smo zapisali v Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru, na Tinjanu pa *'falšo* (Todorović – Koštiál 2014: 120; Todorović 2015a: 150; 2015b: 123). Izraz, ki ga lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun) *fālas* 'neiskren' (Francetić 2015: 509), je izposojen iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *'falšo* (Todorović 2016: 170; 2015a: 150), prim. istr. ben., trž. it., beneč. in knj. it. *falso* (VG 353; GDDT 223; Boerio 257; ZING – CD-ROM). Zadnji vir besed je lat. *fālsu(m)*, ki izhaja iz *fāllere* 'goljufati, varati' (DELI – CD-ROM).

3.18 nergač/brontolone

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *bronto'lon*, Dragonja: *bronto'lon*, Krkavče: *br̃onto'lon*, Nova vas nad Dragonjo: *bronto'lon*, Padna: *br̃ontu'lon*, Sveti Peter: *brontu'lon*, Tinjan: *br̃antə'lon*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *bronto'lon*, Izola: *bronto'lon*, Piran: *bronto'lon*, *bronto'lom*, Sečovlje: *bronto'lon*, Strunjan: *bronto'lom*

Besedo *bronto'lon*, ki smo jo zapisali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović 2015a: 150; 2015b: 123), lahko povežemo s hrv. čak. (Boljun) *brontuluon* 'nergač' (Francetić 2015: 18), čak. (Roverija) *brontuljôn* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 40). Izraz je prevzet iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *bronto'lon* (Todorović 2016: 170; 2015a: 150), prim. trž. it., beneč. *brontolon* 'nergač' (Boerio 102; GDDT 95), knj. it. *brontolone* (ZING – CD-ROM). Navedeno izhaja iz istr. ben. glagola *brontolar* (VG 120; Todorović 2016: 113). Izraz je onomatopejski in ima grški izvor (DELI – CD-ROM).

3.19 klepetulja/chiacchierona

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *ćaku'lona*, Dragonja: *ćaku'lona*, Krkavče: *ćaku'lonã*, *klapa'ticã*, Nova vas nad Dragonjo: *ćakə'lona*, Padna: *klãpã'tyła*, Sveti Peter: *ćaku'lona*, Tinjan: *klepe'tyła*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *ćako'lona*, Izola: *ćako'lona*, Piran: *ćako'lona*, Sečovlje: *ćako'lona*, *linyua'sona*, Strunjan: *ćako'lona*, *linyua'sona*

Izraz *ćaku'lona*, ki smo ga slišali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo in Svetem Petru (Todorović – Koštiál 2014: 61; Todorović 2015a: 95; 2015b: 66), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *ćakuluona* 'klepetulja' (Francetić 2015: 31), čak. (Roverija) *ćakulôna* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 51). Leksem je prevzet iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *ćako'lona* (Todorović 2016: 91; 2015a: 95), prim. istr. ben., trž. it. *ciacolona* 'klepetulja' (VG 207; GDDT 147), beneč. *chiacolon*, *chiacolona* (Boerio 163). Izraz je izpeljan iz *ciacola*, *ciacula* 'čenča' (VG 207), ki ima najverjetneje onomatopejsko osnovo *klakk* 'ploskniti, pokati, klepetati, čebljati' (REW 4705; Todorović 2015b: 145).

3.20 prebrisan/furbo

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *'furbast*, Dragonja: *'furbo*, *'furbäst*, Krkavče: *'furbo*, *'furbast*, Nova vas nad Dragonjo: *'furbo*, *'furbäst*, Padna: *'furbo*, *'furbäst*, Sveti Peter: *'furbo*, *'furbäst*, Tinjan: *'furbo*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *'furbo, ž'ajajo, ž'vejo*, Izola: *'furbo, ž'ajajo*, Piran: *'furbo, ž'ajajo, ž'ajajoto, male'nažo*, Sečovlje: *'furbo, mali'nožo, 'merlo*, Strunjan: *'furbo*

Izraza *'furbo* ali *'furbast*, ki smo ju slišali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović 2015a: 150; 2015b: 123), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *fūrbas* 'prebrisan' (Francetić 2015: 80), čak. (Roverija) *fūrbo* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 80). Izraz je izposojen iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *'furbo* (Todorović 2016: 170; 2015a: 150), prim. istr. ben., trž. it., beneč., knj. it. *furbo* 'prebrisan' (VG 412; GDDT 253; Boerio 291; ZING – CD-ROM).

Meyer-Lübke meni, da beseda izvira iz germ. *fūrbjan* 'čistiti', Cortelazzo in Zolli pa, da beseda še nima jasnega izvora in da je v italijanski jezik prišla s posredovanjem fr. *fourbe* 'tat' (DELI – CD-ROM).

Narečna različica *'furbast* je hibridna beseda, tvorjena iz romanske samostalniške osnove *furbo-* in domače pridevniške pripone *-ast*.

3.21 pravičen/*giusto*

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *'jušt*, Dragonja: *je p'räü*, Krkavče: *'jyšt*, Nova vas nad Dragonjo: *on ja p'rau*, Padna: *'jyšt*, Sveti Peter: *je p'räü*, Tinjan: *poš'ten*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *'jušto, per ben, a 'pošto, pu'lito*, Izola: *'žušto, per ben*, Piran: *'žušto, 'jušto, 'žušto*, Sečovlje: *'žušto*, Strunjan: *'žušto*

Leksem *'jušt*, ki smo ga zapisali v Borštu, Krkavčah in Padni (Todorović – Koštiál 2014: 123; Todorović 2015a: 153; 2015b: 126), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun, Roverija) *jūšt* 'pošten, iskren, pravičen' (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 103; Francetić 2015: 80). Prevzet je iz istr. ben. (Koper, Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *'jušto* (Todorović 2016: 174; 2015a: 153), istr. ben., trž. it. *iusto, giusto* (VG 412; GDDT 271, 317), beneč. in knj. it. *giusto* (Boerio 309; ZING – CD-ROM). Beseda izvira iz lat. *jūstus* 'pravičen' (REW 4635; DELI – CD-ROM).

3.22 radoveden/*curioso*

Istrskoslovenske raziskovalne točke

Boršt: *kur'još*, Dragonja: *kur'još*, Krkavče: *kur'još*, Nova vas nad Dragonjo: *kur'još*, Padna: *kur'još*, Sveti Peter: *kur'još*, Tinjan: *kər'jožo*

Istrskobeneške raziskovalne točke

Koper: *fraka'napa, žbiš'i'jin*, Izola: *kur'jožo*, Piran: *kur'jožo*, Sečovlje: *kur'jožo*, Strunjan: *kur'jožo*

Besedo *kur'jožo*, ki smo jo zapisali v Borštu, Dragonji, Krkavčah, Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru in na Tinjanu (Todorović – Koštiál 2014: 120;

Todorović 2015a: 149; 2015b: 123), lahko primerjamo s hrv. čak. (Boljun) *kurijuoš* 'radoveden' (Francetić 2015: 112), čak. (Roverija) *kurijôž* (Kalčić – Filipi – Milovan 2014: 136). Izraz je izposojen iz istr. ben. (Izola, Piran, Sečovlje, Strunjan) *kur'jožo* (Todorović 2016: 170; 2015a: 149), prim. istr. ben. *curios* (VG 282), beneč., knj. it. *curioso* (Boerio 214; ZING – CD-ROM). Beseda izhaja iz lat. *curiōsu(m)* 'tisti, ki za nekaj skrbi' iz lat. *cūra* 'skrb' (DELI – CD-ROM).

4 SKLEP

V prispevku je bilo raziskano pomensko polje čustva in občutki, ki zajema izraze, ki se nanašajo na medčloveške odnose, občutke, človekove lastnosti ipd. Z istrskoslovenskimi in istrskobeneškimi narečnimi govorci, ki živijo v slovenski Istri, smo se pogovarjali o 74 pojmi, ki se umeščajo v omenjeno pomensko polje. Iz pridobljenega gradiva smo izbrali 22 narečnih izrazov in jih proučili.

Zapisano slovensko istrsko besedje in priložene etimološke razlage kažejo, da je večina narečnih besed prevzetih iz istrobeneščine. Pogosto je romanska beseda zastopana v vseh istrskoslovenskih krajih. Romanski izraz za besedo 'pošten' je v slovenski Istri nekoliko slabše zastopan, pogosto smo namreč slišali odgovore domačega izvora, na primer v Dragonji *je p'räü*, v Novi vasi nad Dragonjo *on ja p'rau*, v Svetem Petru *je p'räü*, na Tinjanu *pošten*. Romanski različici za omenjeni pojem *l'jušt* in *l'jyšt* smo zapisali le v Borštu in Padni. Na Tinjanu je v nekaterih primerih uporabljana izključno domača beseda, na primer *pošten*, *klepe'tyla*, *jezæn*, *'jeza*, *'tærma*, *sra'mota*. Nekaj je tudi takih primerov, ko v vasi obstajata domači in romanski narečni izraz, npr. v Krkavčah *čaku'lonâ* in *klapa'ticâ* 'klepetulja', *kun'tent* in *va'seu* 'vesel', *'falš* in *läž'niü*, v Svetem Petru *'falš* in *läž'niü* 'neiskren'.

Analiza celotnega gradiva iz omenjenega pomenskega polja je pokazala tudi, da slovenski istrski govorci za nekatere pojme uporabljajo – v vseh raziskovalnih točkah – izključno domače narečne besede. Za pojem *žalosten/triste* smo slišali v Borštu *'žaloston*, v Dragonji *'žalostän*, v Krkavčah *'žalostan*, v Novi vasi nad Dragonjo *'žalostän*, v Padni *'žalostän*, v Svetem Petru *'žalostän*, na Tinjanu *'žalöstän* (Todorović – Koštiál 2014: 121; Todorović 2015a: 151; 2015b: 124); za pojem *skopuški/avaro* smo zapisali v Borštu *s'tišňän*, v Dragonji *s'tišňen*, v Krkavčah *s'tišňen*, v Novi vasi nad Dragonjo *s'tišňän*, v Padni *s'tišňen*, v Svetem Petru *s'tišňen*, na Tinjanu *s'tišňen* (Todorović – Koštiál 2014: 120; Todorović 2015a: 149; 2015b: 123); za pojem *obljubiti/promettere* smo zabeležili v Borštu *o'bačät*, v Dragonji *u'bäcät*, v Krkavčah *o'bačät*, v Novi vasi nad Dragonjo *u'bäcät* in *ub'lybet*, v Padni *u'bäcät*, v Svetem Petru *u'bäcät* in *ub'ľubät*, na Tinjanu *uob'lybet* (Todorović – Koštiál 2014: 92; Todorović 2015a: 153; 2015b: 126); za pojem *laž/bugia* smo slišali v Borštu *slipa'rija*, v Dragonji *me je slu'paru* (pret., 3. os. ed.), v Krkavčah *slipa'rijâ*, v Novi vasi nad Dragonjo *slipa'rija*, v Padni *släp'rija*, v Svetem Petru *släp'rija*, na Tinjanu *slëp'rija* (Todorović – Koštiál 2014: 123; Todorović 2015a: 152; 2015b: 125); za pojem *dobrota/bontà* smo zapisali v Borštu *dob'rota*, v Dra-

gonji *dob'ruta*, v Krkavčah *dob'rutã*, v Novi vasi nad Dragonjo *dob'ruta*, v Padni *dob'ruta*, v Svetem Petru *dob'ruta*, na Tinjanu *dab'ruta* (Todorović – Koštiál 2014: 123; Todorović 2015a: 152; 2015b: 125).

Iz besedja romanskega izvora lahko razberemo načine prevzemanja izrazov v slovensko istrsko narečje. Besede oziroma fonemi so prilagojeni fonetičnemu in morfološkem sistemu narečnega govora, ki je besedo sprejel. Veliko je primerov apokope, ki je ponekod že romanska, na primer istr. ben. *curios*, ali pa slovenska, na primer na Tinjanu *deš'pet* za istr. ben. izraz *diš'peto* 'nagajanje'; v Borštu in Novi vasi nad Dragonjo *kon'tent*, v Dragonji *kon'tent*, v Krkavčah *kun'tent*, v Padni *kon'tent*, v Svetem Petru *kon'tent* in na Tinjanu *kon'tent* za istr. ben. besedo *kon'tento* 'vesel'; v Borštu *'jušt*, v Krkavčah *'jyšt* za istr. ben. besedo *'jušto* 'pravičen'.

Na koprskem in piranskem podeželju smo zapisali tudi nekaj hibridnih besed, ki so sestavljene iz romanske osnove in domače pripone (pridevniške ali deležniške), na primer v Borštu, Dragonji, Novi vasi nad Dragonjo in Svetem Petru *rab'jan*, v Padni in Krkavčah *rãb'jan*, v Svetem Petru *rab'jan* 'jezen'; v Borštu in Krkavčah *'furbast*, v Novi vasi nad Dragonjo in Padni *'furbãst*, v Dragonji in Svetem Petru *'furbãst* 'prebrisan'. Upošteva rezultate, ki smo jih pridobili s pričujočo in prejšnjimi raziskavami, v katerih smo analizirali romanizme v drugih pomenskih poljih, lahko zaključimo, da je v pomenskem polju čustva in občutki zastopnost romanizmov velika.

OKRAJŠAVE

beneč.	benečansko
fr.	francosko
germ.	germansko
gl.	glagol
gr.	grško
istr. ben.	istrsko beneško
klas. lat.	klasično latinsko
knj. it.	knjižno italijansko
langob.	langobardsko
lat.	latinsko
mn.	množina
part. perf.	particip perfekta
pret.	preteklik
prov.	provansalsko
trž. it.	tržaško italijansko
vulg. lat.	vulgarno latinsko

VIRI IN LITERATURA

Kenda-Jež 2011 = Karmen Kenda-Jež, Fonetična transkripcija, v: *Slovenski lingvistični atlas* 1.1, ur. Jožica Škofic, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011 (Jezikovni atlas), 27–30.

Todorović 2015a = Suzana Todorović, *Šavrinsko in istrskobeneško besedje na Piranskem*, Koper: Libris, 2015.

Todorović 2015b = Suzana Todorović, *Slovensko istrsko izrazje v zaledju Kopra*, Koper: Libris, 2015.

- Todorović 2016** = Suzana Todorović, *Narečje v Kopru, Izoli in Piranu*, Koper: Libris, 2016.
Todorović – Koštiál 2014 = Suzana Todorović – Rožana Koštiál, *Narečno besedje piranskega po-
deželja*, Koper: Univerzitetna založba Annales, 2014.

SLOVARJI

- Boerio** = Giuseppe Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, Venezia: Giunti editore, 21856.
DELI – CD-ROM = Manlio Cortelazzo – Paolo Zolli, *Dizionario etimologico della lingua italiana: CD-ROM*, Bologna: Zanichelli, 1999.
ESSJ = France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika 4: Š–Ž*, ur. Marko Snoj – Metka Furlan, Ljubljana: Založba ZRC, 2005.
Francetič 2015 = Ivan Francetič, *Rječnik boljunskih govora*, ur. Sandra Tamaro, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, 2015.
GGDT = Mario Doria – Claudio Noliani, *Grande dizionario del dialetto triestino*, Trieste: Il Meridiano, 1987.
Kalčić – Filipi – Milovan 2014 = Slavko Kalčić – Goran Filipi – Valter Milovan, *Rječnik roverskih i okolnih govora*, Pazin – Zagreb – Pula: Matica hrvatska Pazin – Naklada Dominović, 2014.
Manzini – Rocchi = Giulio Manzini – Luciano Rocchi, *Dizionario storico fraseologico etimologico del dialetto di Capodistria*, Rovigno: Centro di ricerche storiche Rovigno, 1995.
REW = Wilhelm Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 72009.
Selman 2006 = Alexander Selman, *Mali funtanjanski rječnik*, Funtana: [samozaložba], 2006.
VG = Enrico Rosamani, *Vocabolario giuliano dei dialetti parlati nella Venezia Giulia, in Istria, in Dalmazia, a Grado e nel Monfalconese*, Trieste: Lint, 1999.
ZING – CD-ROM = Nicola Zingarelli, *Lo Zingarelli: vocabolario della lingua italiana (CD-ROM)*, Bologna: Zanichelli, 1998.

SUMMARY

Terms for Interpersonal Relations, Sensations, and Personal Characteristics in Dialects of Slovenian Istria

This article examines the semantic field of feelings and sensations, which comprises terms that refer to interpersonal relations, sensations, personal characteristics, and so on. Istro-Slovenian and Istro-Venetian dialect speakers from Slovenian Istria were interviewed, yielding about seventy-four terms that can be classified into this semantic field. The final inventory used for further analysis consists of twenty-two dialect terms. Romance dialect words that are present in the Slovenian Istrian dialect are considered to be loaned or borrowed from Istro-Venetian vernaculars. In Slovenian Istria, not one Istrian dialect is spoken but two: the Slovenian Istrian dialect and the Istro-Venetian dialect. The former is the native language of Istrians of Slovenian origin that live in the hinterland of the four coastal municipalities, and the latter is the native language of Istrians of Romance origin that belong to the native population of the coastal belt of Slovenian Istria. The lexemes compiled at Istro-Venetian research points are considered to be native, whereas the lexemes recorded at Istrian Slovenian research points (with the exception of few words of Slavic origin) are considered loans from Romance vernaculars. The dialect terms for which the respondents at all Istrian-Slovenian research points know the local Slovenian words only were also recorded. Considering the results of previous research on Romance loanwords in other semantic fields, we found a high incidence of Romance loanwords in the semantic field of feelings and sensations.